

3 mei 2020, Zoeterwoude

Verkondiging Exodus 17:8-16 & Johannes 10:1-10

Strijd op twee fronten

Gemeente van Christus,

Alles is ontwricht

Het was wel vreemd. Koningsdag vieren, maar dan niet samen met familie, vrienden en dorpsgenoten – maar thuis.

We keken naar beelden vanuit het hele land en berichtjes op de familieapp. We zagen de auto door de Dorpsstraat rijden met speakers op het dak waaruit korpsmuziek klonk. En we zagen fietsers en wandelaars voorbijkomen. Eigenlijk alsof er niks aan de hand is. Alles lijkt soms bijna normaal, zolang er niemand die je kent in het ziekenhuis ligt met Corona.

Om het door te laten dringen dat er wel degelijk strijd wordt geleverd door heel veel mensen, kijk ik de Frontberichten die de NOS uitzendt. Dat zijn verhalen van de mensen in de zorgberoepen, die in de frontlinie vechten tegen ziekte en de verspreiding ervan.

Dan wordt het weer even zichtbaar: de mensen die vechten voor hun leven en de mensen die vechten voor het leven van anderen. Dan zie je weer even waarom de samenleving niet meer kan draaien als voorheen.

Dan zie je een klein stukje van de macht die alles ontwricht; een vijand die het bestaan, het leven bedreigt. Wij noemen die vijand COVID-19.

In het verhaal uit Exodus 17 heten ze de Amalekieten.

De Amalekieten

Zij zijn niet de eerste vijand die het bestaan van het volk Israël bedreigen. (a) In Egypte was er 'farao'. De grote economische macht die de Israëlieten tot

slavenarbeid dwong. En de grote legermacht die met paarden en wagens het volk Israël achtervolgden.

(b) Na het oversteken van de Rietzee kwam er in de woestijn een nieuwe vijand: honger en dorst.

(c) En nu komt daar nog een vijand bij van buitenaf: een nomadenvolk dat rondtrekt in de woestijn. Een volk dat zich snel kan voortbewegen op kamelen en daarom ook snel kan aanvallen.

Het is een nieuwe vijand en tegelijk een oude. Want zoals al die vijanden in de geschiedenis van mens en aarde brengen de Amalekieten doodsdreiging met zich mee.

Het commentaar van Mozes na de overwinning is dan ook, dat er 'altijd oorlog zal zijn' tussen de Heer en de Amalekieten. De doodsdreiging is er niet voor de eerste keer en niet voor de laatste keer.

Het altaar dat Mozes na de strijd opricht op de berg in de woestijn, is een gedenkteken aan de strijd om het leven die geleverd is en steeds weer geleverd zal worden.

Morgen is de nationale dodenherdenking en zullen er ook in Zoeterwoude weer een aantal mensen kransen leggen bij het gemeentehuis. Omdat we stil willen staan bij het afschuwelijke kwaad dat de Tweede Wereldoorlog aanrichtte. Hoe dat zich richtte op het Joodse volk. En hoe de oorlog ook in de koloniën levens heeft verwoest.

Een gedenkteken, omdat we nooit willen vergeten... en omdat we het besef hoog willen houden dat het het waard is om voor wereldvrede te strijden, zoveel als binnen onze macht ligt.

Twee fronten: de strijd op de grond en de strijd om de geestkracht

In de Tweede Wereldoorlog verschilde de aard en heftigheid van de strijd per regio sterk. (a) Op sommige plekken werd hevig strijd gevoerd.

(b) Het gros van de bevolking stond meer op afstand en hoorde over de strijd via informatie die druppelsgewijs doorkwam.

Ook in Coronacrisis wordt de strijd op verschillende fronten gevoerd. (a) Met in de frontlinie: de zieken en alle mensen die hen verzorgen. En daarbij ook de mensen met de vitale beroepen en de leidinggevendenden die het beleid maken.

(b) En dan is er het gros van de mensen: die in hun kleine omgeving niet meer kunnen doen dan het virus niet te verspreiden. Deze strijd staat meer op afstand. En lijkt minder belangrijk.

(a) In het verhaal van de strijd met de Amalekieten voert Jozua de militaire strijd aan het front. Die is – net als onze frontlinie in de strijd tegen Corona – in zekere zin het belangrijkste. Want daar worden de levens gered, daar worden de offers gebracht en vallen de slachtoffers.

(b) En er is een strijd op een ander niveau. Op afstand. Dat is een strijd die voor iedereen van levensbelang is. Maar die je eigenlijk alleen bewust kunt voeren als je je niet in het heetst van de strijd bevindt en je niet hoeft te worstelen om je hoofd boven water te houden.

Het is nu juist het gros van de mensen die deze strijd kunnen voeren.

Over deze strijd wil ik het hebben.

In het Bijbelverhaal wordt die aangevoerd door Mozes, met Aaron en Chur. Zij staan op een berg en zien de strijd op de grond op afstand.

Het beeld van Mozes op de berg

Wat doen ze daar nu eigenlijk? Dat is wel een sleutelvraag.

Het valt eigenlijk niet uit te leggen wat daar nu eigenlijk precies gebeurt. Maar het is wel beslissend horen we in de tekst. Want Jozua kan de strijd in de frontlinie niet winnen zonder de strijd die op de berg gevoerd wordt.

Op de berg legt Mozes de verbinding tussen hemel en aarde. Dat zie je in dat beeld van de figuur van Mozes met beide armen in de lucht, in 1 hand een staf. Gericht naar de hemel. Gericht naar God.

Wat betekent dat voor de strijd op aarde?

Die heeft dus op een of andere manier te maken met (a) de hoop op God en (b) het wonder. Ook dat geeft het beeld op de berg mee. (a) Want Mozes staat met zijn armen in de lucht en reikt naar de hemel. (b) En Mozes, Aaron en Chur houden de staf van God omhoog. Met die staf zijn in Egypte in de strijd tegen farao wonderen verricht.

Ik stel me voor dat de grondtroepen Mozes op de berg zien staan. Dat ze zijn gebaar met de staf omhoog zien. Dat ze het ook zien als zijn handen zakken. Daarmee zakt ook de moed. Dan verliest het leger de strijd. Heffen zijn handen zich weer op, dan zijn ze aan de winnende hand. Uit het gebaar, de houding van Mozes, spreekt bemoediging en kracht.

Zonder dat kan er niet gewonnen worden. Zonder hoop en bemoediging kunnen ook wij nooit overwinnen.

De strijd die Mozes aanvoert en die wij met hem mee voeren, is een strijd om het behoud van geestkracht: de strijdbanier, het vaandel omhoog: de moed en de kracht om te blijven gaan en hoop te houden.

Het is ook een strijd waarin er een moment komt dat je moe wordt en de moed laat zakken.

Er komt een moment dat de armen van Mozes zo zwaar worden dat hij ze niet meer omhoog kan houden. Zijn geest kan zijn armen gewoon niet meer aansturen.

Dat is ook de rode draad door het verhaal van Mozes, dat hij – ondanks al zijn geestkracht – het volk niet in zijn eentje naar de bevrijding kan leiden. Dat wordt ook hier weer zichtbaar op de berg als zijn armen naar beneden zakken. Als dat gebeurt, dan zien we aan zijn linker en rechterhand Aaron en Chur, die hem ondersteunen.

En ook dat is onderdeel van onze strijd. We hebben steun van elkaar nodig. Ik wil daar graag een paar voorbeelden van delen. Iemand vertelde afgelopen week hoe verschrikkelijk het is om in deze tijd een opa te verliezen. En wat daarbij steun gaf: deze pijn hardop zeggen tegen een familielid. Ik mocht meemaken hoe de gespreksgroep elkaar via de mail en op papier hoop toestuurt. En ik hoorde wat muziek kan doen: het draaiorgel voor de verjaardag van Adri bij Emmaus. Iemand die een lied inzingt en online deelt met de wereld. Kleine gebaren met een grote kracht van bemoediging. Ze helpen om vol te houden.

Mozes laat ons zien dat een mens alleen de strijd tegen het kwaad niet kan winnen. En dat er meer nodig is dan spierkracht. Hoe er bemoediging nodig is. Ik geloof dat deze geestelijke strijd voor ons van levensbelang is. Het is een strijd die je zonder spierkracht en zonder hersenkracht op de kleine vierkante meter kunt voeren. Met de mensen om je heen waar je contact mee hebt.

Samen met Aaron en Chur houdt Mozes het vol. Maar hun zwoegen op de plaats op de berg tussen hemel en aarde om omhoog gericht te blijven, laat ook zien dat geen mens de strijd kan beslissen. En dat een zware strijd waarin de dood ons bestaan bedreigt, beslist kan worden doordat we ons blijven richten

op waar onze hulp vandaan komt, zoals Psalm 121 zo krachtig zegt.
Overwinnen kan niet zonder de hoop dat het leven het wint van de dood.

Daarom noemt Mozes het gedenkteken op de berg: 'God heeft mij de overwinning gegeven'. Dat is een belijdenis, die zijn kracht tot op de dag van vandaag houdt in de strijd op aarde tegen al wat het goede leven bedreigt.

Jezus, deur naar het ware leven

De hoop dat het leven het wint van de dood is vervuld in Jezus Christus. Deze zondag na Pasen zit die Paasboodschap nog vers in het geheugen; dat Jezus de strijd om het leven gewonnen heeft. En de dood heeft overwonnen.

Van deze belijdenis is op aarde geen monument te vinden. Behalve dan dat Jezus het zelf is. Jezus noemt zichzelf de deur waardoor de schapen naar buiten gaan. Dat is een deur naar de vrijheid. Een deur naar plaatsen met veel gras voor de kudde.

Het is geen deur die je van het ene leven naar het andere brengt, van het aardse naar het hiernamaals. Deze deur geeft toegang tot een leven in dit leven. Alleen dan een ander soort leven: eeuwig, vrij, vruchtbaar.

Ook in de woorden van Jezus over de goede herder die zijn schapen beschermd, horen we de strijd met wat het leven bedreigt. De vijand van de kudde zijn dieven en rovers. Zij willen de schapen stelen, doden en opeten.

Maar midden in die crisis waarin er van allerlei ontwrichtende krachten aan het werk zijn, klinkt de roep van de herder die zijn schapen bij naam kent. Een vertrouwd geluid om te volgen, een houvast. Nieuwe kracht voor de ziel. **Amen.**